

In memoriam

É. KOVÁCS LÁSZLÓ

(1923–2022)

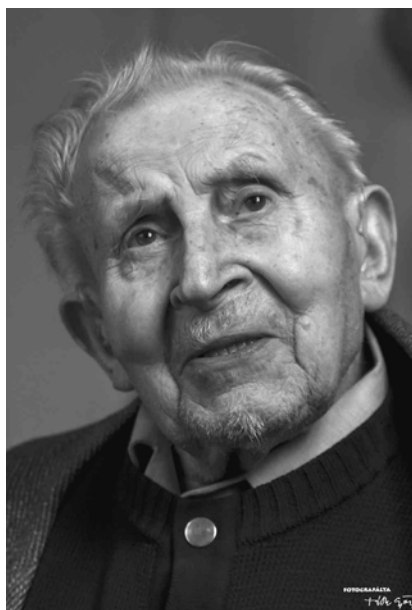
„A vidékre vetett bizalom, remény
és élni akarás példaképe”

100. életévében elhunyt Gömörszőlős szülöttje, egykori polgármestere, É. Kovács László festőművész, néprajzkutató, a Magyar Kultúra Lovagja, a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjének kitüntetettje, Magyar Örökség díjas alkotó – adta hírül Gömörszőlős község Facebook-oldala 2022. július 24-én. Kitüntetéseinek, elismeréseinek felsorolása itt korántsem ér véget, a sort – lapunk jellegéhez igazítva – csupán kettővel folytatjuk: a legjelentősebb megyei honismereti elismeréssel, az Istvánffy-díjjal (2002) és a legrangosabb országos honismereti kitüntetéssel, a Bél Mátyás – Notitia Hungariae-emlékéremmel (2008). A gömöri lokálpatrióta búcsúztatására, temetésére két nappal később került sor szülőfalujában, református szertartás szerint.

É. Kovács László 1923 tavaszának első napján, március 21-én született az akkor már közel két évtizede átkeresztelt, korábban Poszoba nevet viselő kis gömöri faluban. Az iskolás éveket követően 16 holdas családi gazdaságukban kezdett dolgozni. Kamaszként részt vett a Vásony Sándorné által szervezett Búzavirág Falugárda mozgalomban, majd 17 éves korában tanítói és lelkészi támogatással a Sárospataki Népfőisko-

lára került, ahol megismerte Újszászy Kálmán faluszemináriumi mozgalmát. Ilyen előzmények után és Muharay Elemér személyes ráhatására kötelezte el magát a népi kultúra mellett, mert megerősödött benne a hit, hogy a falu és annak kultúrája nemzetfenntartó erővel bír. Szülőfaluját hosszabb időre csupán két alkalommal – mindkét alkalommal kényszerűségből – hagyta el; egyik a katonaság és hadifogság volt az 1940-es években, a második önkéntes száműzetés egy baranyai faluba az 1950-es évek elején, miután börtönnel fenyegették a kor falupolitikája elleni tiltakozása miatt. 1955-ben tért vissza Gömörszőlősre. Az ezt követő évtizedekben a földműves szövetkezetben, a Hazafias Népfrontnál, majd az Ózdi Kohászati Üzemekben dolgozott.

Távozás helyett közösséget épített, és falujába vonzotta a széles nagyvilágot. 1959-ben kezdeményezésére és aktív közreműködésével alakult meg a Tompa Mihály pap-költő emlékét élesztető Kelemér–Gömörszőlősi Tompa Mihály Emlékbizottság, nyílt meg 1963-ban a keleméri Tompa Mihály Emlékmúzeum. Az 1968-ban megszűnt gömörszőlősi iskola épületegyüttesében és portáján az azt követő években és évtizedekben gyűjtemények sokaságának teremtett helyet, és számos időszakos kiállítást is szervezett, rendezett. Ezek a rendezvények évi rendszerességgel több száz érdeklődőt

Képriport – É. Kovács László (Fotók: Tóth György)

É. Kovács László

1923–2022

(Fotó: Tóth György)

vonzottak Magyarország minden vidékéről és az anyaországtól elszakadt magyarság köréből. A vezetésével létrejött gyűjteményegyüttes 2004-ben rangos elismerésben részesült, megkapta az Év Múzeuma címet. Az 1980-as évek elején részt vállalt a putnoki Gömöri Múzeum szervezési munkáiban, s amikor a múzeum vezetője 1987–88-ban egyéves anyasági szabadságát töltötte, megbízott vezetőként ő irányította az intézményt.

Múzeumszervező tevékenysége mellett meg kell emlékezni gazdag publikációs tevékenységéről is. Hosszú éveken át rendszeres résztvevője volt az Istvánffy Gyula honismereti gyűjtőpályázatnak. Írásai szakmai folyóiratokban és önálló kiadványokként láttak napvilágot. Ezekben elsősorban szülőfaluja népeletével, a parasztemberek és erdei munkások, favágók mindennapjaival foglalkozik. Gyűjtötte a térség Tompa Mihály-emlékezetét, és megóvta a feledéstől a vitéz Vásony Sándorné született Ayshford Wood Florence emlékét, aki a cserkészmozgalomhoz hasonló ifjúsági mozgalmat szervezett Gömörszőlősen, Kelemérben és a környező gömöri településeken.

Festőként és grafikusként is figyelmet érdemel személye. Kiadványait saját grafikáival illusztrálta, tehát azok témája is főleg a népelet

volt. Pasztellképein főleg a gömöri tájat örökítette meg, különösen az őszi és téli színvilágot kedvelte, de említést érdemelnek népeleti pasztelljei is. Figyelemre méltók akvarelljei, ezek közül a gömöri templomokról készített sorozatát említem.

É. Kovács László aktív és tevékeny életet élt, szinte az utolsó napokig dolgozott. 2021 szilveszterén arra kért, válasszak két képet munkái közül, melyekkel meg szeretne ajándékozni. Én két pasztellt választottam: egy tájképet és egy népeletit, melyen gömöri fazekasok árulják portékáikat. Ez utóbbit – mint kiderült – nem szeretne volna elajándékozni, de gyorsan felajánlotta, hogy újra megfesti azt számomra, ez meg is történt 2022 elején. Utolsó munkáját is ajándékba szánta Hanvára – ezt már nem tudta befejezni, ezért azt lánya félkészben adta át Nagy Ákosnak, a felvidéki gömöri egyházmegye esperesének.

Minden búcsú fájdalmas, de az egybegyűlt sokaknak mégis reménységet és megnyugvást adott a tudat, hogy egy hosszú, nagyon tartalmas, teljes, kerek, szinte az utolsó napokig aktív élet zárult le, melynek gyümölcse és öröksége tovább él.

Drága Laci bácsi, nyugodjon békében!

Bodnár Mónika